

LIETUVOS APELIACINIS TEISMAS

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai

IŠVADA DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS

2017 m. rugsėjo 29 d. Nr. V-253
Vilnius

1. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo (toliau – Įstatymas) 16 straipsnio 2 dalies 5 punktu, 2017 m. III ketvirtį atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės Lietuvos apeliaciniame teisme (toliau – Teismas) nustatymas. Analizuotas 2016 m. liepos 1 d.–2017 m. birželio 30 d. laikotarpis, taip pat atsižvelgta į 2017 m. III ketvirtį priimtus Teismo vidaus teisės aktus, kitų subjektų, atlikusių Teismo veiklos nurodytu laikotarpiu patikrinimus, parengtas išvadas.

2. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą personalo valdymo ir administravimo, dokumentų valdymo ir bylų skirstymo srityse atliko Teismo pirmininko 2016 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. T-116 sudaryta komisija (toliau – Komisija), susidedanti iš Elenos Masnevaitės (Teismo kanclerės, Komisijos pirmininkės), Linos Piekutės-Vencevičienės (Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininko padėjėjos) ir Lino Virkučio (Teismo pirmininko patarėjo).

3. Komisija korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą atliko remdamasi Įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje ir Korupcijos pasireiškimo tikimybės Lietuvos Respublikos teismuose nustatymo metodikos (toliau – Metodika), patvirtintos Teisėjų tarybos 2012 m. spalio 12 d. nutarimu Nr. 13P-158-(7.1.2), 9 ir 12 punktuose nurodytais kriterijais bei atsižvelgdama į Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijas (toliau – Rekomendacijos), patvirtintas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170.

4. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo analizę Komisija atliko taikydamą dokumentų analizės metodą. Teismo veiklos sričių atitiktis Įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje nustatytiems kriterijams vertinta remiantis Metodikos 12 punkto ir Rekomendacijų 8 punkto nuostatomis.

5. Nustatyta, kad didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė egzistuoja šiose Teismo veiklos srityse:

5.1. *Personalo valdymas ir administravimas.*

Komisija konstatavo, kad šioje Teismo veiklos srityje egzistuoja vidiniai korupcijos pasireiškimo rizikos veiksniai, atitinkantys Įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 1 ir 3 punktuose (atitinkamai Metodikos 12.2, 12.3 ir 12.7 papunkčiuose) nustatytų kriterijų požymius (Rekomendacijų 8.1 ir 8.3 papunkčiai). Kitų Įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje nustatytų kriterijų požymių šioje Teismo veiklos srityje Komisija nenustatė.

Toks vertinimas visų pirma motyvuotas vidaus administravimo tvarka atlikto Personalo ir dokumentų valdymo skyriaus (toliau – Personalo skyrius), vykdančio personalo valdymo ir administravimo funkcijas, veiklos nuo 2016 m. liepos 1 d. iki 2017 m. sausio 31 d. patikrinimo rezultatais, įformintais 2017 m. kovo 7 d. akte Nr. V-45. Patikrinimą atlikusi Teismo kanclerio 2017 m. vasario 6 d. įsakymu Nr. TK-6 sudaryta komisija nustatė, kad analizuotu laikotarpiu Personalo skyriaus atsakingi darbuotojai laiku nesupažindindavo naujai priimtų ir esamų Teismo darbuotojų su jų pareigybinėmis funkcijomis, teisinę padėtį keičiančiais vidaus teisės aktais, netinkamai tvarkė Valstybės tarnautojų registro informacinės sistemos (VATARAS) duomenis, faktiškai netvarkė Privačių interesų deklaravimo informacinės sistemos (IDIS) bei nevykdė viešųjų ir privačių interesų derinimo kontrolės.

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą šioje srityje, taip pat nustatyta, kad vidaus teisės aktuose nereglamentuota darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, priėmimo į pareigas procedūra.

Kitų teisinio reglamentavimo trūkumų personalo valdymo ir administravimo srityje nenustatyta. Personalo skyriaus ir jo darbuotojų uždaviniai bei funkcijos išsamiai aprašyti skyriaus nuostatuose, patvirtintuose Teismo pirmininko 2016 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. T-54, ir darbuotojų pareigybių aprašymuose, patvirtintuose Teismo pirmininko 2016 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. T-57. Vidaus teisės aktuose nustatyta naujai priimtų darbuotojų integracijos tvarka, aptarti darbuotojų priėmimo ir atleidimo, mokymų planavimo, tarnybinių komandiruočių ir atostogų suteikimo klausimai. Valstybės tarnautojų atranka, jų vertinimo ir kitos su jų veikla susijusios procedūros Teisme vykdytos laikantis Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme ir kituose teisės aktuose apibrėžtos tvarkos.

5.2. Dokumentų valdymas.

Komisija pripažino, kad šioje Teismo veiklos srityje egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nes Teisme naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija ir yra nustatyta vidaus apsaugos (įskaitant vidaus teisės aktus) trūkumų (Įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 3 ir 6 punktai, Metodikos 12.3 ir 12.6 papunkčiai). Kitų Įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje nustatytų kriterijų požymių šioje Teismo veiklos srityje Komisija nenustatė.

Faktą, kad Teisme taikytos priemonės, skirtos valstybės ar tarnybos paslaptį sudarančios informacijos tinkamai apsaugai ir valdymui užtikrinti, nėra pakankamos ir turi trūkumų, patvirtina Valstybės saugumo departamento (toliau – VSD), atlikusio įslaptintos informacijos apsaugos būklės Teisme tikrinimą, 2017 m. rugsėjo 21 d. išvada Nr. 18-7697. Tikrinimo metu VSD nustatė, kad vidaus teisės aktai ir procedūros turi trūkumų (pvz., teisės aktuose nustatyta tvarka ir periodiškumu neatliekama įslaptintos informacijos inventorizacija), bei konstatavo, jog nėra atliktas patalpų, kuriose saugoma įslaptinta informacija ar jose dirbama su tokia informacija, tinkamumo naudoti tokiai veiklai įvertinimas. VSD rekomendavo imtis priemonių, kad vidaus teisės aktai, kuriais reglamentuojama įslaptintos informacijos apsauga, būtų pakeisti pagal pateiktas pastabas ir, suskirsčius patalpas, kuriose dirbama su įslaptinta informacija ar ji saugoma, kreiptis į VSD dėl patalpų įvertinimo dėl jų pripažinimo tinkamomis saugoti ar jose dirbti su įslaptinta informacija.

6. Atlikdama korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, Komisija taip pat vertino Teismo veiklą bylų skirstymo srityje. Komisija nurodė, kad Lietuvos teismų informacinės sistemos (toliau – LITEKO) Bylų skirstymo modulio (toliau – Modulis) ribotos funkcijos neleidžia automatizuotai atlikti visų skirstymo veiksmų. Apie Modulio veikimo trūkumus Teismas ne kartą informavo LITEKO administruojančią Nacionalinę teismų administraciją (toliau – NTA), taip pat teikė pasiūlymus, kaip Modulis turėtų būti patobulintas. Vis dėlto išsamus bylas skirstančių asmenų funkcijų ir uždavinių bei teisių reglamentavimas, taip pat taikoma skirstymo veiksmų kontrolė¹, skirstymo veiksmų fiksavimas ir jų rezultatų viešas skelbimas NTA interneto svetainėje (liteko.teismai.lt/protokolai/) suponuoja, kad praktiškai didelės korupcijos pasireiškimo tikimybės šioje srityje nėra, o kylantys korupcijos rizikos veiksniai yra tinkamai valdomi. Nepaisant to, Komisija pateikė pasiūlymą stiprinti bylas skirstančių asmenų antikorpucines nuostatas.

7. Srityse, kuriose nustatyta, kad egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatyti skirtumai tarp esamos padėties ir tos padėties, kuri turėtų būti pagal teisės aktuose nustatytus reikalavimus, atsirado dėl kelių priežasčių:

7.1. Personalo valdymas ir administravimas.

Korupcijos rizikos veiksnių atsiradimą šioje srityje, visų pirma, lėmė Personalo skyriaus atsakingų darbuotojų aplaidumas ir nepakankamas rūpestingumas, kad būtų tinkamai ir teisės

¹ Teismo ir skyrių pirmininkai prižiūri skirstymo veiksmus ir priima galutinius sprendimus dėl bylų skyrimo, be to, nuolat vykdomi bylų skirstymo veiksmų tiksliniai vidiniai patikrinimai (pvz., 2017 m. birželio 29 d. patikrinimo aktas Nr. V-195). Ar bylos Teisme skirstomos laikantis teisės aktuose nustatytos tvarkos, taip pat kontroliuoja Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, atlikdamas išorinę Teismo veiklos priežiūrą. Atlikusi Teismo veiklos 2016 m.–2017 m. I ketvirtį kompleksinį patikrinimą, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininko sudaryta komisija reikšmingų pastabų dėl vidaus teisės aktų, nustatančių bylų skirstymo tvarką ir sąlygas, neturėjo.

aktuose nustatytais terminais vykdomos skyriui priskirtos funkcijos, užtikrinta, jog nebūtų žmogiškųjų išteklių valdymo teisinio reglamentavimo trūkumų. Antra, anksčiau taikytų teismo administracijos struktūrinių padalinių veiklos vidaus kontrolės priemonių ribotumas ir (ar) jų stoka.

Dėl to formaliai šioje Teismo veiklos srityje nustatyti korupcijos rizikos veiksniai lemia jos atitiktį kriterijams, sudarantiems pagrindą konstatuoti, kad egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė. Tačiau praktiškai korupcijos, kaip ji apibrėžta Rekomendacijų 5 punkte, pasireiškimo prielaidos yra apribotos po Personalo skyriaus veiklos patikrinimo taikytomis priežiūros priemonėmis. Vis dėlto, kad būtų pašalintos visos priežastys, dėl kurių atsirado nustatyti korupcijos rizikos veiksniai, būtina šalinti vidaus teisės aktų spragas ir stiprinti Personalo skyriaus veiklos kontrolę.

7.2. Dokumentų valdymas.

Siekiant efektyvesnio valstybės ar tarnybos paslaptį sudarančios informacijos valdymo, o kartu ir jos apsaugos, 2016 m. III ketvirtį įvykdyta Teismo administracijos padalinių pertvarka, kurios vienas iš aspektų – nurodytos informacijos tvarkymo atskyrimas nuo bendrų dokumentų ir šių funkcijų perdavimas už informacijos saugą atsakingam skyriui. Deja, tokia teismo administracijos struktūrinė pertvarka neleido pasiekti norimo rezultato. Valstybės ar tarnybos paslaptį sudarančios informacijos apsaugos būklės trūkumus, nustatytus VSD, lėmė nepakankamas už įslaptintos informacijos apsaugą atsakingų Teismo darbuotojų atidumas vykdant jiems priskirtas funkcijas.

Atsižvelgiant į tai, kad Teisme įslaptintos informacijos apsaugos įgyvendinimas ir atskirose įslaptintos informacijos apsaugos srityse taikomos apsaugos priemonės ir procedūros tik iš dalies atitinka Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatyme nustatytus reikalavimus, akivaizdu, jog šioje srityje egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė. Vis dėlto įvertinus faktą, kad slaptų dokumentų apskaita analizuotu laikotarpiu buvo nedidelė (gauti penki ir išsiųsti šeši dokumentai), Teismas rengia tik įslaptintų dokumentų lydraščius ir šioje srityje nenustatyta tokios informacijos netinkamo panaudojimo faktų, manytina, kad praktinis korupcijos pasireiškimo pavojus nėra reikšmingas.

8. Atlikus analizę, darytina i š v a d a, kad turėtų būti imamasi šių priemonių:

8.1. įgyvendinti VSD pateiktas rekomendacijas ir patikrinimo išvadoje nurodytus trūkumus nustatytais terminais;

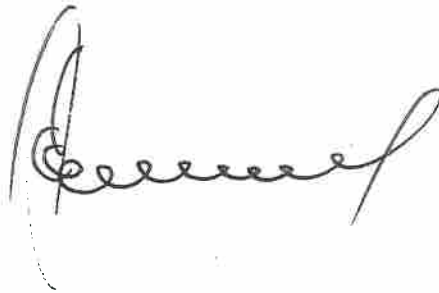
8.2. stiprinti Personalo skyriaus darbuotojų, atsakingų už žmogiškųjų išteklių valdymą ir administravimą, antikorupcines nuostatas;

8.3. intensyvinti Personalo skyriaus veiklos žmogiškųjų išteklių valdymo srityje kontrolę;

8.4. patvirtinti vidaus tvarką, kurioje būtų reglamentuotos darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, atrankos taisyklės;

8.5. stiprinti Teismo darbuotojų, atliekančių bylų skirstymo funkcijas, antikorupcines nuostatas.

Teismo pirmininkas

Algimantas Valantinas